

ETH DIARI

Numerò 12
Dijaus 21 de gèr 1999

HUELHETON

DIARI

D'ARAN

Prètz: 50 pessetes

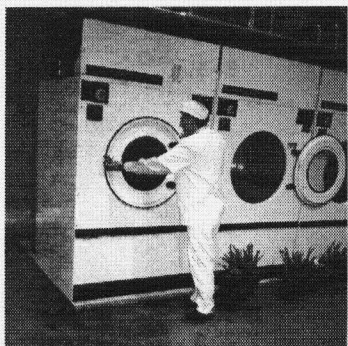
INAUGURACION OFICIAU EN VIELHA D'UA LAUARIA INDUSTRIAU DERA ONCE

Marc Colomines Nadal/ J-R Colomines-Companys
VIELHA

Oficialment s'a inaugurat en Vielha ua lauaria industria dera cadia de lauadaries industrials **Flisa**, dera Fundacion ONCE.

Tamb un acte protocolari amiat peth Sindic, er Alcalde de Vielha e eth director generau dera ONCE, s'a oficialisat aguesta naua planta, que lèu harà dues setmanes que foncione. Era naua lauaria de **Flisa** a supausat ua inversion de 300 milions de pessetes, aufrir nau lòcs de trabalh, basicament a trabalhadors discapacitadi, e tanben a representat aufrir un nau servici professionalisat de lauadaria entà

tot eth nòste sector otelèr.

Flisa ei ua possanta empresa qu'ei part deth *holding* d'empreses Fundosa Grupo, e qu'ei ua des branques empresariaus mès lucratiues dera Fundacion ONCE. Entà qu'eth lector se'n hèsque ua idia, Fundosa prevè uns ingressi de 22.000 milions de pessetes entar an 1999.

Ja hè fòrça temps qu'eth ciutadan sap qu'era ONCE (Organisacion Nacionau de Cècs) non ei ua associacion amateur e petita, senon tot

ath contrari, ei ua organisacion plan professionau e plan ben gestionada qu'a passat de servir es sòns objectius principaus, que com senhale eth sòn nòm ère e ei era integracion des persones cègues e defisentes visuaus ena societat, a potenciar ua idia mès ampla de prestacions sociaus en tot hèr possible diuersi prètzhetz entara cooperacion e integracion sociau des persones tamb minusvalies; e ara quan se parle de minusvalies s'includissen lèu totes ath delà des visuaus. Era ONCE tostemp a volgut èster efectiua, e enes sòns 71 ans d'istòria a basat fòrça deth sòn trabalh e recorsi en coneishut cupon. Eth cupon des cècs, com se le coneish popularament, a estat er èish centrau deth prètzhetz dera organisacion. Sigues en 1988 quan, entà institucionalisar era ajuda entà d'auti sectors d'incapabilitats, ath delà des persones cègues, quan se constituís era Fundacion ONCE.

Era professionalisacion e er esperit industriu de tot eth mon dera ONCE, cada dia mès qu'ère un hèt e sigues alavetz quan, entà rendibilisar es sòns recorsi economics e umans comencèc era cooperacion empresariau e se creèc era corporacion ONCE, que per exemple hè dus ans facturèc 84.000 milions de pessetes tamb empreses -pròpies o participatiues- que van des mejans de comunicacion enquiara ostaleria, era messatgeria o es agències de viatge. Era Corporacion a 10.200 trabalhadors, des quaus 1.116 son discapacitadi.

Mès en tot contunhar tamb era idia de hèr empresa, era ONCE cree en 1989 un grop d'empreses deth quau n'ei propietària en 100%: Fundosa Grupo, qu'amasse dus grops d'empreses, es de servicis e es que s'especialisen en tecniques e supòrt ara accessibilitat deth minusvalid, ei a dider, tot aquerò qu'ajude ara libertat de movement e accés as personas tamb discapacitadi.

Tretze empreses formen basicament Fundosa e ua d'eres ei **Flisa**, qu'ei era quina a bastit era lauaria en Vielha-Mijaran. Ei de besonh conèisher tot eth mon dera ONCE entà comprèner en tota era sua cabença çò que s'a hèt en caplòc dera Val.

En un plen der Ajuntament de Vielha a on se tractèc eth tèma dera lauaria dera ONCE, bèth còsso e eth pròpi baile parluen dera ONCE e de hè-li ua ajuda monetària, coma se siguesse ua ONG, tamb besonh de sòs entà suberviuèr. Per sòrt entath mon des discapacitadi, era ONCE marche plan ben, coma un grop d'empreses assistenciaus e rendibles.

Flisa/Val d'Aran ges dera experiència e inversion de 5 lauaries en Catalonha e 22 en Estat espanhòu. S'a plaçat enes naus industrials de Vielha -ath cant dera carrètèra entath Baish Aran. Er Institut Catalan deth Solèr les a hèt ua immilhorabla aufèrta entà crompar dues naus industrials, uns 800 metres quarrats. Tanben er Ajuntament les a balhat bon tracte, tot e que deth diari estant non n'auem pogut saber era letra petita. Credem qu'era oposicion en consistòri tanpòc ne coneish es tèrmes.

Era inversion d'auança deth negòci a estat, coma didièm adès, de 300 milions de pessetes, lèu totes invertides dehòra era Val. Maquinària crompada dehòra, materiau de construccion invertit entà abilitar era factoria crompat en Madrid -coma diden eri "inclús mo'n portèrem es pòrtes"-, es operaris e es servicis installadi; toti portadi deth caplòc der Estat. De quauqui servicis ac auem comprovat, de d'auti non auem pas pogut, mès que com ère logic **Flisa/Val d'Aran** a contractat d'autes empreses deth sòn *holding*. Ei irremible eth prètzhetz sociau e d'integracion entath minusvalid que se hè a traucers de **Flisa**. En aquest moment nau personas minusvalides son eth personau nomenat dirècte, perque son part dera linha de produccion e servicis, e tres personas son eth personau indirècte: eth directiu, eth de mantienement e es chofèrs des forgonetes. En futur se i pòden integrar mès personas; era seleccion se hè a

traucers era assistenta sociau. Ei un irremible servici entara nòsta poblacion minusvalida. Mès que calerà resòler problèmes, com per exemple eth transpòrt des minusvalids de Bossòst e Les que trabalhen ena lauaria.

Flisa/Val d'Aran ja a clients. Aué ja a ua clientèla, diden, de 1.500 lhets. Sabem per exemple qu'er otèl Valarties, o sigue casa Irene d'Arties, ja ten era lauaria, tamb çò qu'actuament ja an 14 clients, encara que quan inaugurauen holauen es chifres. Entà anar ben an de facturar en un an 150 milions de pessetes. De moment aguesta lauaria sonque a vocacion otelèra e non entre en mon sanitari.

Tot e qu'an un nefast sistèma de comunica-

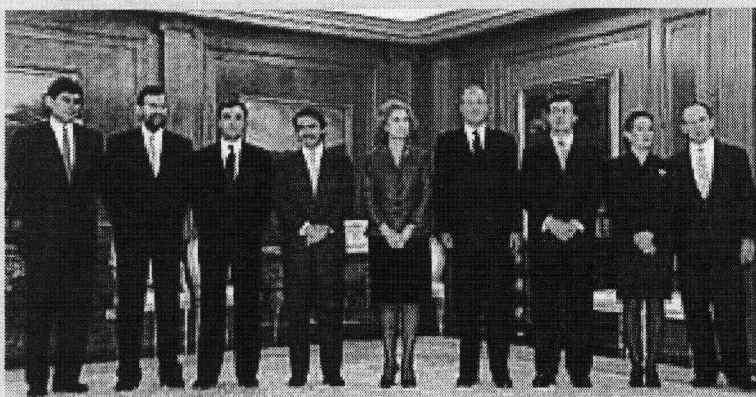

cion e relacion publiques, son uns solids e enginhosi empresaris qu'an articulat tota ua aufèrta comerciau entath nòste mon dera restauracion e ostalaria d'immilhorables oportunitats. Entà hèr possible que hèges a servir es sòns servicis te pòden hèr ua aufèrta de crompa des tues pròpies maishines de lauaria s'eth tòn otèl a aquest servici. Inclús, **Flisa/Val d'Aran** en mòver es "tecles" en mès naut nivèu dera cadia Husa, sage d'artènhèr clients com er Otèl Tuca e era rèsta dera cadia ena Val, en tot sajar de mercar tendències e exemples de servicis entà convèncer mielhor ar otelèr aranès.

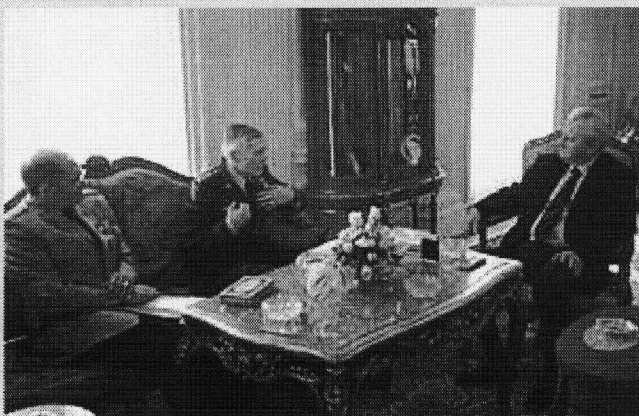
Era lauaria a començat a foncionar tard e quan era sason ère dejè començada, e açò les pòt supausar un problèma. Mès bèsse qu'an ues bones expectatiues e en aquest sector calculen lèu un an e miei entà mèter eth negòci en marcha. Tot e qu'ac diden, **Flisa/Val d'Aran** non a encara implantada ne certificada era Nòrma ISO 9000 de qualitat qu'ei jos eth contròtle d'AENOR; dit d'un aute biais, non an normatisada era sua qualitat, ne de maquinària, ne des circuits, ne des servicis per organisme competent. Òc, trabalhen ben, ac auràn; mès qu'encara non ac an.

A despart de tota era politicalharia que se i a hèt, **Flisa/Val d'Aran** ei ua naua dinamica de prètzhetz sociau e un negòci de futur entà Aran. ■

FÒTOS DETH DIA

Es reis presidiren ager era jura des cargues des nauis ministres de trabalh e ahèrs sociaus, Manuel Pimentel (quèra), de cultura e educacion, Mariano Rajoy (2q.), e d'administracions publiques, Angel Acebes (3q.), pendent er acte celebrat en Palai dera Zarzuela.

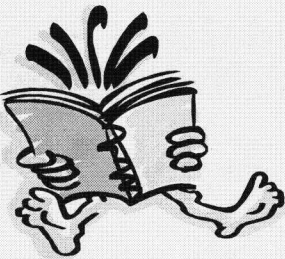

Ena imatge podem veir eth lidèr sèrbi, Slobodan Milosevic (dreta) amassat tamb dus nauti cargues militars dera OTAN: es Generaus Wesley Clark (centre) e Klaus Naumann (quèrra). Mès en Kosovo es uniques que parlen de moment son es armes sense q'arres non pogue arturar aguesta naua crisi internacionau.

COLLABORACIONS
PERSONAUS

Ia dies que son monotematics. As ua idia en cap e aguesta te ronde tot eth dia. Ne parles damb es que t'entoren e ara fin decidisses escriuer sus eth tèma entà qu'es auti, pògui tostemp -mès que i volem hèr!-, contrasten damb es tues es sues opinions en ua sòrta de comunicacion magica e secrèta.

Er aute dia quauquarrés me dèc chifres, ben praubes, sus eth nombre de persones que crompten quinsevolh diari enes pòbles a on se pòden aquerir, siguen de tirada provincialau, estatau o locau. Demorè ben decebuda; non pas per non està-ne conscienta, senon perque tostemp penses que non n'i a tà tant, amiada per un caractèr positiu que me posse a pensar mès lèu qu'eth veire ei miei plen e non miei vuet. Semblarie qu'era lectura literària non ei ne de bon tròç eth fòrt dera societat a on me botgi, mès tanplan, pensaua qu'era motiva-

cion per èster informat d'aquerò que succedís en mon e tanben en casa nòsta serie mès grana. Donques non ei cap atau.

Ei ben vertat qu'era màger part dera gent s'informe en tot veir era television, mès era "caisha pèga" non aurie d'èster pro. Era premsa escrita permet de formà-se ua opinion pròpia des causes e des ahèrs, anar mès enlà dera constatacion des notícies o hèts que passen. Mos permet de creà-mos un petit o gran cercle d'opinion a on cadun pòt díder era sua. E aquerò non mos ac pòt dar aquera caisha plaçada en minjador, ena codina e tanben enes nòstes abitacions. Aquerò mos ac darríe plan mès eth sentit comun educat ena lectura e era curiositat pera lectura.

Ei mès comòde veir que liéger, mès dilhèu que calerie anar mès enlà e a long tèrme avalorar ce qu'ei mès gratificant: veir en color es causes o pensàles damb tanta varietat de colors o

punts d'enguarda colorejats com mos pòt aufrir eth meravilhós "vici" dera lectura.

Non ei tant çò qué se sap com ce qué se'n pense d'aquerò que se sap! Com senon podem exercir eth nòste dret a vòt damb plea consciència de çò que hèm; com senon podem avalorar e jutjar tot çò que passe aciù, aquíu o mès enlà, dehòra o laguens. Ei ua simpla o complicada question de responsabilitat social. Ei ua simpla o complicada question de convivència, ua gimnastica de culte ath cervèth.

Es pares as hilhs, es mèstres e professors as alumnes, entre amics o companhs de trabalh. Mos cau prebotjar er interès pera lectura e pera informacion escrita, e mos cau avalorar e hèr us massiu des iniciatiues qu'ac fomenten, e hèr er esfòrc de liéger tot çò qu'apareish, ja sigue en ambit literari coma en ambit dera premsa escrita, sustot s'ei deth nòste entorn mès a pròp.

Manuela Ané.

TÀ LIÉGER.

AGENDA

Mercat en Vielha tot eth maitin.

10 ores Excursion damb raquetes de nhèu tàs lacs de Bacivèr. Informacion Genís Roca, telefon 629 208220.

10 / 14 ores Corsa deth cors d'esquí dera setmana. Stadiums de Baqueira e de Beret Slalom per categories.

13.30 ores Iniciacion ath carving damb era mèrca Salomon. Materiau des botigues Sports Cuyllàs e Monitor de Vaqueira.

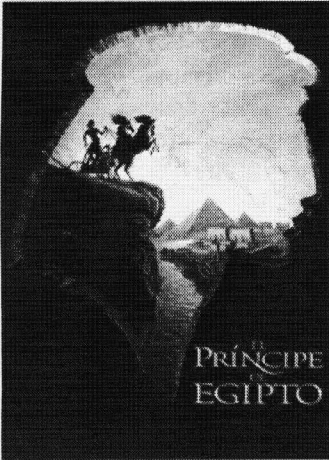
Cine Centre Culturau de Bossòst: El Principe de Egipto 22,30 ores.

23 ores Hèsta Rociera en Tiffany's, Vaqueir.

CRITICA DE CINE

(o)Sense qualificar (x)Dolenta (*)Hloisha (**)Regulara (***)Bona (****)Plan bona (*****)Òbra mèstra

UA PELLICULA DE DIBOISHI, ENTÀ TOTES ES EDATS, EN CINE DE BOSSÒST: ETH PRINCE D'EGIPTE

(****) Plan Bona
Avalorada en version originau

Aquest dijaus e era pròplèu dimenjada se projectarà en cine de Bossòst era pellicula *El príncipe de Egipto*, un bon film de diboishi entà totes es edats, hèt tamb es darrères techniques der art dera animacion e des efèctes especiaus.

ERA PELLICULA

Dus òmes, germans e princes deth màger imperi dera Terra. Arribarà un dia qu'un governarà Egipte. Ar aute li tòque un destin plan mès gran. Ua mentida les hec germans. Mès qu'era vertat destrusirà ua dinastia, en tot hèr qu'andús òmes demoren desseparadi entà tostemp... Pera sua hè... Pera sua erència... E peth sòn destin...

Er epic camin qu'amieç a Moisés d'èster esclau a èster prince e libertador que l'an condat e recondat pendent sègles, en tot inspirar ua generacion darrèr der auta. Ara aguesta istòria etèrna arribe ara pantalha en un nau format entà que la viuen espectadors de totes es generacions.

Er equip tecnic ei amiat pes directors Steve Hickner, Simon Wells e Brenda Chapman, era prumèra hemna qu'a dirigit un longmetratge d'animacion. Es productores son Penney Finkelman Cox e Sandra Rabius, e eth productor executiu ei Jeffrey Katzenberg. Era musica ei de dus guanhadors der Oscar: Stephen Schwartz, per *Pocahontas*, a escrit sies cançons originaus entara pellicula, e Hans Zimmer, de *El rey león*, a hèt era banda sonora.

Un equip de mès de 350 artistes, animaires e tecnicos de 35 païsi diuersi, trabalhèren pendent quate ans entà portar *EL PRÍNCIPE DE EGIPTO* ara pantalha. Naues techniques de dessenh de personatges e direccion artistica, balhen ara pellicu-

la ua faïçon notablament desparièra de d'auti títols d'animacion. Ath delà, artistes d'efèctes visuaus deth camp deth cine d'accion reau junheren eth sòn prètzhet ath d'artistes d'animacion tradicionau entà hèr subergésser eth nivèu abituau d'efèctes especiaus des pellicules d'animacion.

ERA PRODUCCION

Era idia que portèc entà *EL PRÍNCIPE DE EGIPTO* comencèc a hè-se vedibla inclús abantes dera existència der estudi Dreamworks. Ei clar qu'era istòria ei trèta d'un libre dera Bíblia, eth der Exòde. Mès qu'era idia d'amia-la entara pantalha entà èster eth prumèr long d'animacion tradicionau der estudi sorgic, inesperadament, d'ua convèrsa qu'aueren en 1994 Jeff Katzenberg, Steven Spielberg e David Geffen.

Era productora, Penney Finkelman Cox hig: "Non auem volgut pas excludir eth public mainatjon, mès òc qu'auem volgut hèr ua pellicula que mos shautèsse de veir coma adultí. Aguest capítol dera Bíblia tracte tèmes fòrça complèxes, çò que ja destriegue era pellicula des autes d'un bon començament. Dit d'un aute biaís, siguec era istòria e pas era tecnica tenguda entà condà-la, çò que determinèc era resulta dera pellicula: aguesta ven pas determinada per èster d'animacion senon pera natura deth materiau".

Eth hèt que se tractèsse d'ua pellicula d'animacion non empedic qu'es sòns responsables se plantegèssen reproduir fidèument era epòca e es encastres dera istòria. Toti es membres der equip de produccion entamenèren un exhaustiu procès de documentacion enes sòn aïraus respectius: dera istòria entara geografia, e dera arquitectura ath vestuari der Impèri Egipcí. Tanben consultèren a istoriadors, arqueològs, teològs, egiptològs, expèrts ena Bíblia e lidèrs religiosi.

En començament dera fasa de produccion, membres destacadi der equip creatiu visitèren Egipte e era peninsula deth Sinai. Cadun d'eri trobèc era sua pròpia inspiracion: es directors

Brenda Chapman, Steve Hicknor e Simon Wells; es productores Penney Finkelman Cox e Sandra Rabius; eth productor executiu Jeff Katzenberg; es subversores de guion Kelly Asbury e Lorna Cook; eth director artistic Darek Gogol; es escenografs Kathy Altieri e Richard Chávez; e eth compositor dera musica Stephen Schwartz. Aguest darrèr observe: "Ei malaisit d'explicar mès que i a ua hònt d'inspiracion especiau en hèt d'èster enes lòcs autentic, véder es escenaris e respirar er aire. M'arribèc a passar en visitar un temple o admirar ua estatua que me venguie, literaument, ua musica ath cap. Atau s'originèren diuersi des tèmes musicaus dera pellicula".

Segontes se desvolopau e argument, tanben evolucionèc era faïçon dera pellicula, qu'acabèc inspirant-se ena òbra de tres artistes plan desparièrs. Er illustraire francès deth sègle XIX Gustave Doré hec uns bocets dera Bíblia incrediblament rics e detalhadi maugrat qu'èren hèts en blanc e nere. Es pintures der impressionista Claude Monet revèlen ua sensuau paleta de color e de lum. E es directors revisèren tanben era òbra deth director de cine David Lean, un mèstre indiscutible deth cine epic. ■

Edite ETH DIARI
Familia Colomines
Centre d'estudis VIVÈNCIA ARANESA:
Aula Euròpa des Pirenèus (Val d'Aran)
Carrèr Doctor Manel Vidal
locau num 5
(Darrèr edifici/ Ath cant der Espitau)
25530 Vielha-Val d'Aran
Telefon: 973641772
Fax: 973640871
E-mail: vivenciaaranesa@ctv.es

Editor e director: Joan-Ramon Colomines-Companys.
e-mail: jrcc@apdo.com
Informatica e dessenh: Marc Colomines i Nadal.
Equip de correctors: Pilar Barés e Xavier Gutierrez.
Impression: Xerox's Document Center 220 ST d'ETH DIARI a Vielha
Tirada: 1000 exemplars.

Centre d'estudis
VIVÈNCIA ARANESA:
Aula Euròpa des Pirenèus

telefon 973 641772

Eth pròplèu dia 25 de gèr que comence eth

CORS DE GESTION COMERCIAU E ATENCION ATH CLIENT

Cors de reciclatge amiat entàs professionals joeni e adults que volguen aprèner es techniques mès modèrnes dera comunicacion e venda. Cors de 20 ores, de deluns a diuèndres pendent dues setmanes (deth 25 de gèr enquiath 5 de hereuèr). Des 19 enquiath 21 ores enes locaus deth centre en Vielha. Professor: J-R Colomines-Companys (Es classes seràn en catalan). Entà inscripcion e matricula cau trucar pes tardes ath telefon 973 64 17 72.